

Yönetim Becerisinden Atılım İradesine Yükselmek

Son on yıla ilişkin tartışma ve spekülasyonlar ne olursa olsun yerli yabancı çevrelerin genellikle mutabık oldukları konulardan biri, reform hevesindeki azalmaya ve küresel krizin yol açtığı sendelemeye rağmen, ülkenin bu zaman kesitinde oldukça parlak bir ekonomik performans gösterdiği'dir.

Tek parti iktidarının yani siyasi istikrarın da önemli rol oynadığı bu başarı, mali disiplin önceliğinde ısrar ve finans sisteminin gözetiminde özen sayesinde sürekli olabilmiştir. Ancak makro dengelerde ve konjonktür yönetiminde sağlanan başarı, görüyoruz ki, refah yürüyüşündeki iddialı hedeflerimize giden yolu bütünüyle aydınlatmaya yetmiyor. Aksine mevcut koşullar ve yapı içinde sağlanan büyüme, gelecekteki potansiyel performansı engelleyecek çarpıklıkları besliyor. Giderek büyüyen ve hep birlikte nasıl kontrol altına alacağımızı sorguladığımız cari açık, bunun en belirgin göstergesi.

Eylem ve mevzuat öncelikleri

Bu açıdan bakınca mevcut kaynaklar ve kapasiteler içinde basiretli ve kararlı bir yönetim becerisi gösterdiğimizizi, ancak bunların geliştirilmesi ve daha üretken bir yapıya dönüştürülmesi için yani paradigmaları değiştirebilecek kapsamda bir atılımı henüz gerçekleştirmediğimizi görüyoruz. Bazılarının mikro reform dediği, bize göre ise mikro ya da makro yapısal niteliği ağır basan reform ihtiyacı da böyle bir atılım gereğine işaret ediyor.

Uluslararası Yatırımcılar Derneği (YASED)'nin 2011'deki ikinci Barometre araştırması, üyelerin acil eylem ve mevzuat değişikliği alanları ile ilgili beklentilerini sıralarken, aslında tam da böyle bir atılımın ilk aşamadaki yapı taşlarını belirtmiş oluyor. Güncel önemi nedeniyle cari dengeyi birinci sıraya koyarken, hemen arkasından yapısal reformları ve bu kapsamda kayıtdışı, sürdürülebilir büyüme, işsizlik, doğrudan yatırım artışı, sosyal politikalar ve AB sürecini eylem planlanacak çerçeve olarak çiziyor. Bu eylemlerin mevzuat cephesindeki gereklerini ise (Gelir Vergisi, İdari Yargılama Usulü, Enerji Piyasası, Marka-Patent- Kişisel veri koruması, kamu-özel işbirliği gibi) başlıca üç temel amaç grubu altında topluyor: Saydamlık ve Verimlilik, Fikri haklar ve hukuk güvencesi, piyasaların düzenlenmesi ve serbestleştirilmesi.

Arge'de ve tedarikte küreselleşmek

Aslında bu öncelikler, yeni küresel oyunun gerektirdiği dinamik ve rekabetçi işletmenin ihtiyaç duyduğu çerçeve; bu nedenle giderek sayısı artan (2023 hedefi için daha büyük bir hızla artması gereken) küresel bakış açısına sahip yerli şirketler için de geçerli. Aksi takdirde kısa vadede ayakta dursa dahi; rekabet karşısında zorlanması ve ülkenin mevcut yapısal açmazlarını daha da derinleştirici rol oynaması kaçınılmaz sorunlu karar birimleri artacak,

atılımın zorluk derecesi büyüyecek.

Reform eylemlerinin tümü, esas itibariyle yurt içindeki mal ve hizmet üretiminin daha yüksek verimlilik düzeyinde ve daha fazla katma değer içerecek şekilde gerçekleşmesine yöneliktir. Yatırıma yönelecek iç ve dış kaynakları arttırmak, bu kaynakları stratejik öncelikler çerçevesinde yönlendirmek için bu bir ön koşul. Bu bağlamda belki de geçtiğimiz on yılın en önemli zihinsel atılımı, AR-GE konusundaki yeni yasa ile yaratılan farkındalık. Uzun vadede mutlaka yapısal iyileşme getirecek bu eylemi tamamlayıcı mevzuat ile sürekli desteklemek, beslemek gerek. Ama öte yandan daha kısa zamanda sonuç verecek uygulamaları da ihmal etmemeli. Küresel şirketlerin dünya ölçeğindeki değer zincirlerinden daha fazla pay kapmayı, özellikle de küresel ya da bölgesel arge ve ortak hizmet merkezleri açısından Türkiye'yi üs haline getirmeyi hedeflemeliyiz. Unutmayalım ki Türkiye'de faaliyet ve üretim yapan her şirket sonuçta bu ülkede istihdam ve değer yaratacak.

Doğrudan yatırım değerlendirmelerinde bugüne kadar ihmal edilen bir boyut ta sadece yeni yatırımcı girişlerinin istatistiklere yansımaları, mevcut küresel doğrudan yatırımcıların yurt içinde gerçekleştirdikleri/ gerçekleştirebilecekleri yeni yatırımların ve yarattıkları dünya kalitesindeki yerli tedarikçi zincirinin göz ardı edilmesi. Özellikle yeni fon girişlerinin duraklama sinyali verdiği bugünkü konjonktürde mevcut yatırımcıların sağlayacağı sinerji, yerli katkı payını ve rekabetçi yerli üretimi arttırmak açısından çok değerli katkılar sağlayabilir.

Cari açıkta makro ve mikro analiz

Bütçe dengesi ve faiz dışı fazla yaratılması yönünden sağlanan başarıya ve TL'ndeki değer kaybına rağmen pek de azalma eğilimi göstermeyen cari açık sorunu ise çoğunlukla uzun, kısmen kısa vadede sonuç verecek bir dizi eylemin eşanlı yürütülmesini gerektiriyor.

Bir yandan yukarıda belirtilen arge ve teknoloji, kayıtdışı, hukuk güvenliği alanındaki çabalar yoğunlaştırılırken, bunlara kapsamlı bir eğitim reformu ve kadın/genç nüfusun işgücüne katılımını arttırıcı tedbirler eklenmeli, ayrıca güdük mali sistemi genişletecek kurumsal tasarrufları (yatırım ve emeklilik fonları) artıracak tedbirlerle yatırım ihtiyacını karşılayacak fonlar özendirilmelidir. Diğer yandan başta enerji olmak üzere kronik cari açık üreten sektörel kapasite ve yapı zaaflarının analiziyle spesifik çözümler geliştirilmelidir.

Hedefler iyi belirlenirse, eylem gereğinin fazlalığı sorun olmaz.